

Digital grusväg 1/2012

Förord.

När jag senast beskrev en viss grusväg som Typ 2 möttes jag av nyfikenhet. Personen jag talade med verkade inte typklassifiera grusvägar till vardags, kanske inte nånsin.

Redaktionen är inte någon officiell instans för utveckling av nomenklatur, men som det tycks saknas sådan för grusvägar såväl som någon officiell kraft att utveckla dem, gör vi nu ett försök.

Innehåll i detta nummer

Förord.....	1
S. Borg. Nomenklatur för grusvägar.....	2

Digital grusväg: Aperiodisk tidskrift. Årgång 16. Nr 1/2012, 2012-08-01. (C) Sixten Borg (redaktion). För publicerat, insänt material gäller (C) dess författare.

Korrespondens: elektronisk post sixten.borg@lsn.se.

Nätplats: <http://dl.dropbox.com/u/15019110/index.html>.

Digital grusväg är ett registrerat varumärke.

§1. Grusvägsnomenklatur.

Vi har tagit fasta på två huvudtyper av grusvägar, nämligen den rena transportvägen, bred, plan och väl körbar, och den poetiska grusvägen, två spår med gräs i mitten. Vi kallar dem typ 1 och typ 2 (figur 1).

Figur 1: Fotografier av en typ 1-grusväg (vänstra fotografiet) och en typ 2-grusväg (högra fotografiet).

Även typ 1 kan förstås ha egenskaper som förtjänar att kallas poetiska, tänk er bara en cykelfärd på en typ 1-grusväg som svagt lutar nedåt, hur cykelns däck får gruset att knastra, samtidigt som vibrationerna får det att sjunga i cykeln. Skogen runt grusvägen doftar och en och annan fågel hörs sjunga. Man känner även doften av dammet från grusvägen.

Inte sällan urartar spårstrukturen så att det är fler än två tydliga spår, betecknad typ 3. Tabell 1 sammanfattar huvudtyperna.

Tabell 1: Huvudtyper av grusvägar.

Typ 1. Nyligen hyvlad, eller i fortsatt slikt skick.

Typ 2. Tydligt och väldefinierat tvåspårig.

Typ 3. Spårstruktur som är mindre väldefinierad eller som urartat (t.ex. tre-, mångspårig eller med varierande antal urskiljbara spår).

Utöver huvudtypen kan grusvägen ha en rad olika egenskaper som inte särskiljer huvudtyperna men som drabbar dem i olika grad. Den första egenskapen är ett bra exempel: Oljegrusyta är en framställd egenskap genom tillsatser, någon man knappast lär göra på en typ 2 eller 3 utan att hyvla den först (vilken omvandlar den till typ 1). Lerbottnar är pölar som sjunkit undan, lämnat efter sig en fläckvis plan/svagt konkav yta av avlagrad lera/sediment som kan vara mycket hal om den är fuktig. För cyklister är det värdefullt att bli förvarnade om den vägtypen. Vid torka krackelerar ytan på ett intressant sätt. Djupa hålor är till besvär för alla trafikanter. Kanten är ofta väldefinierad och stadig. Om en serie sådana hål uppstår i tät följd har man en så kallad tvättbräda. Regjäla tvättbrädesmönster övergår från hål till serier av parallella val-lar. Om grus-vägen är översköldad kan det bildas canyons (svenskt namn? Rännilsspår?). Egenskaperna varierar från stabiliserande till olika grader och varianter av förfall, uppräknade i tabell 2.

Tabell 2: Grusvägens undertyper (Observera versalt L för att enklare skilja det från en etta).

o: Oljegrusyta.

L: Lerbottnar.

d: Djupa pölar/hål.

t: Tvättbräda.

c: Canyons.

En grusväg klassificeras med sin huvudtyp enligt tabell 1 följt av de bokstäver som är relevanta enligt tabell 2. Exempelvis typ 1o, typ 2Ld.

En grusvägs egenskaper kan variera, så att samma väg behöver klassificeras på olika sätt längs en sträcka. Idealiskt skulle en grusväg kunna beskrivas som en serie mätpunkter, var och en bestående av position (t.ex. GPS) och typ.

Det är kanske bra att ta några beskrivande mått på grusvägen, för att generera empiriska data för framtida bruk. Tabell 3 ger förslag på mått.

Tabell 3: Några mått som beskriver en grusväg. Alla mått bör tas på ungefär samma ställe i vägens längsled.

B: Total bredd från vänstraste till högraste gruskant mot vegetation eller dike.

S: Bredden hos spåren (genomsnitt av förekommande spår).

M: Mittremsans bredd.

D: Djupa hålors djup.

T: Centrum-centrum-avstånd mellan hål i tvättbrädemönster (genomsnittsmått). Alternativt, om mer relevant, medelavstånd mellan vallar.

Om mått fogas till typklassificeringen är det på formen $\underline{M}=\underline{m}$, där $\underline{M}$ är måttbeteckning enligt tabell 3 och $\underline{m}$ är mätvärdet (följt av förslagsvis en SI-enhet). Exempel: Typ 10 B=3.6m.

Den som så önskar får gärna bidra med data (epost-adress s. 1).